

Uchwała Nr XXXIX.317.2022
Rady Gminy Baruchowo

z dnia 29 czerwca 2022 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną dla Gminy Baruchowo na lata 2022- 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.¹⁾) oraz art. 176 pkt. 1 i 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną dla Gminy Baruchowo na lata 2022 – 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Baruchowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Baruchowo

Jarosław Komorek

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r., poz. 583, 1005, 1079.

Załącznik do uchwały Nr XXXIX.317.2022
Rady Gminy Baruchowo
z dnia 29 czerwca 2022 r.

**GMINNY SYSTEM
PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
NA LATA 2022-2025**

W S T Ę P

„Gminny System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2022-2025” został opracowany w oparciu o art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022, poz. 447 z późn.zm).

Głównym celem Programu jest skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną sprzyjający prawidłowemu jej rozwojowi. Program wyznacza priorytety i cele realizacji oraz określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, jak i działania profilaktyczne i upowszechniające działania prorodzinne. Samorządy lokalne odpowiadają za tworzenie i funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Jest to niezmiernie ważne zadanie, ponieważ działania na rzecz rodziny, to działania na rzecz całej wspólnoty, a wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmacniania więzi całej społeczności.

Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego. Jest podstawą życia społecznego ponieważ dostarcza społeczeństwu nowych członków oraz najpełniej kształtuje człowieka, poprzez co decyduje o jakości członków społeczeństwa. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze, naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie codziennych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie groźne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych np. bezrobocie, choroba, wzrost kosztów utrzymania. Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcji tkwi w wielu czynnikach odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny np. nałogi, przestępczość, przemoc, zaniedbywanie obowiązków.

Dokonujące się zmiany, postęp, szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków, ale też wiele negatywnych zjawisk, takich jak: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, które często powodują rozpad rodziny.

Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje to służby zobligowane są do wspierania rodziny, do podjęcia na jej rzecz określonych działań. W pracy tej bardzo istotne jest koordynowanie działań wszystkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny, ponieważ problemy te bardzo często wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Ważne jest aby nie zastępować i nie wyręczać rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej ale wspierać i pomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Podstawą działań ujętych w Programie są akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.z 2022r., poz. 447 z późn.zm.)
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021r. poz. 2268 z późn.zm.)
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021r., poz. 1249)

4) ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021r., poz. 1119).

DIAGNOZA SPOŁECZNA

Diagnoza dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w Gminie Baruchowo w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Diagnoza obejmuje dane uzyskane od podmiotów i instytucji działających na rzecz wspierania rodziny, między innymi z :

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baruchowie
Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego
Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Charakterystyka środowiska lokalnego w obszarze pomocy społecznej

Na koniec 2021 roku liczba mieszkańców Gminy Baruchowo wynosiła 3.425 z tego: kobiet – 1.723 oraz mężczyzn - 1.702.

Ze świadczeń z ustawy o pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i własnych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródło finansowania skorzystało 232 osób.

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych, podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Analizując wskaźniki dotyczące pomocy społecznej można zauważyć, że najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc w 2021 roku było ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, alkoholizm, bezradność z sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Powody ubiegania się o pomoc przedstawia poniższa tabela

Tabela I. Powody przyznania pomocy w roku 2021

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	65	145
Bezdomność	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	0	0
Bezrobocie	55	141
Niepełnosprawność	43	88
Długotrwała lub ciężka choroba	35	62
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	8	35
Alkoholizm	24	61
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0
Zdarzenia losowe	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Przemoc w rodzinie	4	19
--------------------	---	----

Przedstawione dane ukazują, że dominującym czynnikiem przyznania pomocy w 2021 roku było ubóstwo, bezrobocie. Ta tendencja utrzymuje się już od kilku lat, co wydaje się zrozumiałe z uwagi na fakt, że Gmina Baruchowo jest gminą rolniczą o dużej stopie bezrobocia. Niedostateczna ilość miejsc pracy, niski poziom kwalifikacji i wykształcenia, uzależnienia decydują o wysokiej liczbie klientów pozostających bez pracy.

W celu zapobiegania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej i wzmacnianiu rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zachodzi konieczność udzielania daleko idącego wsparcia tym rodzinom.

Umieszczenie dziecka w formach pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny.

Realizacja zadań w Gminie Baruchowo w zakresie wspierania rodziny

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie realizuje zadanie wspierania rodzin co zostało ujęte w Gminnym systemie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną na lata 2022-2025 oraz corocznych sprawozdaniach z realizacji w/w Programu. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Baruchowie winien być zatrudniony asystent rodziny. Rolą jego jest współpraca z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwijaniu konkretnych problemów z jakimi boryka się osoba wspierania np. wzbudzaniu w niej wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez nią za niemożliwe.

Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie rodzinom i jej członkom możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższanie samooceny, podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz udzielenie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej.

Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Do efektów pracy asystenta rodziny należałoby zaliczyć między innymi:

- ✓ podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych,
- ✓ nabycie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz rozsądnego dysponowania budżetem domowym przez rodziny objęte wsparciem asystenta,
- ✓ podjęcie terapii leczenia uzależnień poprzez członków rodziny dotkniętych problemem nadużywania alkoholu i innych substancji uzależniających,
- ✓ poprawę sytuacji materialno – bytowej rodzin,
- ✓ aktywizację zawodową osób pozostających poza rynkiem pracy,
- ✓ poprawę relacji rodzinnych, podjęcie leczenia psychiatrycznego,
- ✓ podniesienie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych,
- ✓ podniesienie kompetencji w zakresie komunikacji interpersonalnych rodzin,
- ✓ powrót dzieci do rodziny naturalnej,
- ✓ odzyskanie władzy rodzicielskiej.

W przypadku kiedy rodzice biologiczni nie mogą pełnić władzy rodzicielskiej, wówczas opieka nad dziećmi sprawowana jest w formie pieczy zastępczej – rodzinnej lub instytucjonalnej,

organizowanej przez powiat. W momencie przekazania dzieci poza rodzinę naturalną asystenci rodzin podejmują działania zmierzające do powrotu dzieci do domu rodzinnego przy współpracy rodzin naturalnych z koordynatorem pieczy zastępczej.

Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

CELE PROGRAMU

Cel główny programu

Wspieranie rodziny poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- 1) Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.

Zadania:

- systematyczna diagnoza rodzin objętych pomocą GOPS.

- 2) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.

Zadania:

- aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia,
- dostarczanie usług i świadczenie pomocy rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłek okresowy, celowy, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów, świadczenia wychowawcze)
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole ,
- udzielanie dzieciom stypendiów i zasiłków szkolnych,
- współfinansowanie wypoczynku dzieciom,
- zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej,

- współpraca wszystkich instytucji i organizacji na terenie Gminy Baruchowo zajmujących się pomocą rodzinie,
- wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez Kartę Dużej Rodziny,
- monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia.

3) Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.

Zadania:

- wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny,
- podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym,
- organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych dzieciom,
- umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego: psycholog, pedagog, logopeda, prawnik.

4) Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywaniu już istniejących

Zadania:

- współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną,
- pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami,
- pomoc rodzinom dotkniętym przemocą,
- zapewnienie wsparcia poprzez asystenta rodziny.

5) Wdrażanie nowych metod pracy z rodziną i dzieckiem.

Zadania:

- podnoszenie wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących z rodziną w celu podniesienia ich kompetencji i kwalifikacji zawodowych.

SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Przewidywane formy działania w ramach realizacji celów Programu:

- 1) systematyczna współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej,
- 2) edukacja rodzin zagrożonych dysfunkcją oraz wczesna interwencja w tych rodzinach,
- 3) wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- 4) wspieranie rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez pracę socjalną z rodziną,
- 5) upowszechnianie informacji o instytucjach świadczących specjalistyczne poradnictwo.

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Baruchowo, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, do dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej oraz do rodzin, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

PODMIOTY FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE GMINY BARUCHOWO ŚWIADCZĄCE POMOC W OPIECE NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Na terenie Gminy Baruchowo funkcjonują następujące instytucje świadczące pomoc w opiece nad dzieckiem i rodziną:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- 4) Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji,
- 5) Placówki Oświatowe.

REALIZATORZY PROGRAMU

Na terenie Gminy Baruchowo Program realizowany będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie we współpracy z jednostkami i organizacjami takimi jak:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Komisariat policji w Kowalu,
- Sąd Rejonowy we Włocławku,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Placówki kulturalne,
- Placówki Oświatowe,
- Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku

EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

Spodziewane efekty realizacji Programu to przede wszystkim:

- 1) poprawienie funkcjonowania rodzin z problemami poprzez zrealizowanie celu głównego i celów szczegółowych,
- 2) podniesienie jakości świadczonych usług przez jednostki zaangażowane w Program.
- 3) gromadzenie danych na temat działań podejmowanych na rzecz opieki nad dzieckiem i rodzina,
- 4) poprawa sytuacji dziecka w środowisku rodzinnym i szkolnym,
- 5) podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców,
- 6) wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

W realizacji działań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na jak najskuteczniejsze i najpełniejsze wykonywanie założonych celów. Szczególne znaczenie ma tutaj montaż finansowy, który pozwala na zaangażowanie środków pochodzących z różnych źródeł:

- budżet gminy,
- budżet państwa,
- środki pozyskane z funduszy zewnętrznych w tym: rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

MINITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baruchowie. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w Programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami, fundacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Gminny Program jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny.

Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawione będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

PODSUMOWANIE

Gmina Baruchowo od wielu lat realizuje zadania związane z pomocą na rzecz rodzin i dzieci. Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Baruchowo oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

Program ma także stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same przy wykorzystaniu swojego własnego potencjału rozwiązywały problemy, a tym samym wychodziły z kryzysu, w jakim się znalazły. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji programu jest ścisła współpraca instytucji i podejmowanie skoordynowanych działań na rzecz rodzin z terenu naszej gminy.